

Дарина ЛІХТ
(м. Київ – м. Цвезель, Боварія)

Народилася 27 серпня 1987 р. в м. Полтаві. Закінчила факультет журналістики Львівського національного університету імені Івана Франка. Комунікаційниця, дослідниця ідентичності, менеджерка культурних проєктів.

ХТО Я?

«Хто Я?» Питання, яке робить людину Людиною. Питання про ідентичність, приналежність, історію.

Інколи ця відповідь очевидна.

Я – киянин/харків'янка/програміст/українець/українка/культурна менеджерка/господиня затишного будиночку з маленьким садом/платник податків/громадський активіст/художниця/мама/власниця кав'ярні/сценаристка/ колекціонер/чоловік/жінка/студентка/громадянин... (необхідне підкреслити).

А інколи – ні.

Бо приходить війна.

І ти залишаєш усе, що мала.

Усе, що мережила й збирала роками.

Усе, чого досягала своїм потом стільки часу.

Твою затишну Ойкумену посеред неосяжного Космосу.

Береш найцінніше: своїх дітей, собаку, старі фотокартки, пару валіз – і їдеш на край світу, до незнайомих людей із незнайомою мовою, незнайомою культурою, незнайомим і чужим усім!.. Їдеш, щоб забрати чимдалі від цієї абсурдної війни тих, кого мушиш зберегти будь-якою ціною.

Або ж – залишаєш свій дім і виплекану тобою справу, береш каремат, спальник, зброю і йдеш на фронт воювати за те, що тільки й має значення зараз: твою землю, твоїх рідних, твоє право жити так, як хочеш ти.

*Не бери із собою багато
Бери тільки те що зможеш підняти
Візьми сіль
Візьми хліб із своєї хати
Візьми пригорщу болю
Візьми коралі на шию
Візьми книг і фотокарток доволі
Візьми долоню своєї дитини
Візьми пахоці липи
Візьми те що у тебе ніхто не зможе відбити
відняти спалити
Візьми сукню найкращу
Візьми всі пісні що співала
Візьми всі світанки імена всіх міст що любила
Візьми себе якщо зможеш звісно
Тільки надію не треба брати
Її так легко у тебе відняти...*

(© Мое)

15, 37, 68, 74, 100, 112, 125...

Дні війни, безкінечної за відчуттями.

І невідомо скільки їх ще попереду.

У вервечці днів, давно забувши, ким ти була, інколи хочеш зрозуміти, ким ти стала. Ким є та людина, яку бачиш мигцем у відображеннях.

«Хто Я?..»

У пошуках ідентичності.

Інколи мені здається, що найчеснішу відповідь на це питання тільки й можна дізнатися, переживши війну. Війну внутрішню чи війну цілком реальну з ракетами над головою...

«Хто Я? Чи можу Я бути тим, ким був учора? Коли все, що мав, згорає у вогні сьогоднішня?.. Чи Я це Я? І якщо так, то хто ж тоді цей Я?..»

Читаю історії моїх знайомих і друзів, розкиданих нині по світу: Ірландія, Канада, Литва, Штати, Греція, Норвегія, Німеччина, Швейцарія та ще ціла низка країн...

Жінка, яка мала крафтовий бізнес, зараз варить сир у високогір'ї Швейцарії й ділиться тонкощами з друзями, як вона це робила і в Україні. Інша фотографує та влаштовує виставки на

підтримку України. Третя, блогерка й мама чотирьох симпатичних малюків, стала вчителькою й тепер навчає українських діток. Четверта ходить на мітинги на підтримку України й працює онлайн. П'ята розписує порцеляновий посуд, як це робила у своїй майстерні в рідному Харкові ще кілька місяців тому, – коли ще були її майстерня й дім. Шоста готує смачну українську їжу в малесенькому німецькому ресторані та збирає вдень і вночі гроші, ліки, речі на передову...

Сотні, тисячі, мільйони історій тих, хто вийшов за межі власного знаного Я. Тих, хто... Ні, ще не пережив війну, але навчився жити в цій страшній, неможливій, але все ж – реальності. Хто знайшов спосіб зберегти найцінніше.

Ти знаєш, що ти – людина?

Ти знаєш про це чи ні?

Усмішка твоя – єдина,

Мука твоя – єдина,

Очі твої – одні...

(В. Симоненко)

Залишені наодинці зі світом, позбавлені знайомих координат і опор, звичної рутини й ритуалів, ми отримуємо можливість дізнатися найчеснішу відповідь на одвічне питання.

Бо ідентичність – це досвід.

Досвід, який ми набуваємо сьогодні.

Досвід, який констатує те, на що ми здатні.

Здатність долати перешкоди, інколи несумісні із життям.

Здатність вставати й йти, коли так нестерпно боляче.

Здатність, власне, бути більшими за біль.

Здатність піклуватися не тільки про ближніх, кровних, своїх, але й про далеких і незнайомих, про людей, тварин, рослини, ріки, будинки.

Здатність розширювати серце до меж величезної країни й уважати своєю родиною десятки мільйонів людей. І вболівати за кожного.

Здатність діяти, утративши будь-які сили й надію.

Здатність любити, коли ізсередины заповонює темрява ненависті.

Здатність жартувати й сміятися, коли довкола смерть.

Здатність перемагати, коли весь світ кричить «здавайся!».

Здатність співати рідні пісні своїм дітям на іншому краї землі.

Здатність віддати все, навіть життя, за те, що істинно цінне.

Здатність творити майбутнє, саджати дерева, відкривати книгарні, ростити дітей, малювати картини, знаючи, що будь-якої миті твій шлях тут може скінчитися.

І нарешті, незважаючи ні на що, здатність бачити майбутнє й силою своєї віри та силою своїх справ наближати його.

Ідентичність неможливо придумати.

Неможливо уявляти, що ти є кимось.

Можна тільки бути тим, ким ти є.

А світ – вертеп.

Кажу я з гіркотою: цей світ – вертеп. І, мабуть, щонайважче – у ньому залишатися собою, від перших днів своїх і до останніх не бути ні актором, ні суфлером, ні лялькою на пальчиках облудних, а лиш собою кожної години, а лиш собою кожної хвилини, з лицем одвертим твердо йти на кін...

(Г. Чубай)

Схоже, що всі ми врешті отримали шанс бути тими, ким ми є. Отримали шанс гідно відповісти: «Я – це Я».

Великий шанс, що дається раз на життя. Дорого оплачений.

Дуже дорого.

Не нехтуймо ним.

ДІМ

Дім.

Коли я створювала свою систему роботи з ідентичністю, то забула про один важливий елемент. І тільки втративши його, зрозуміла, наскільки велика частка належить йому в тому, що називаємо словом «Я».

Дім.

У який ми, непомітно для себе, уростаємо власним корінням, і який росте крізь нас. Який наповнюємо собою, своїми сенсами, і який наповнює нас своєю тишею та світлом, своїм особливим часом і майже священним порядком речей. Який є нашою основою, трампліном у бурхливий океан життя й одночасно – драби-